Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	**commissie Samenleving**
Titel	:	Startnotitie taalbeleid Stellingwerfs en Fries
Onderwerp	:	Taalbeleid Stellingwerfs en Fries
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Jelke Nijboer / Ferdie van den Brink
Extern zaak ID (zaakcode)	:	0085252242

Datum collegevergadering

13 oktober 2025

Voorgesteld besluit

Voorgesteld besluit

1. Aan de hand van bijgevoegde notitie over ‘Hoe verder na de vaststelling van Fansels Frysk’ te kiezen voor het uitwerken van integraal meertalig taalbeleid in onze gemeente (optie 1).
2. Een integrale notitie taalbeleid vast te stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026.
3. Voor het maken van een integrale notitie meertalig taalbeleid nog voor de gemeenteraads-verkiezingen een incidenteel bedrag vrij te stellen van € 50.000
4. Het bedrag van € 50.000 te verwerken in de jaarrekening 2025 en de voorjaarsrapportage 2026.
5. Vanuit de raad een klankbordgroep te vormen en te betrekken bij de totstandkoming van de integrale notitie taalbeleid
6. Kennis te nemen van de minimale structurele kosten voor het uitvoeren van dit beleid van € 52.000
7. De definitieve besluitvorming over bovenstaande punten te verwerken in een notitie Taalbeleid en deze financieel mee te nemen bij de integrale afweging bij de kaderbrief 2027

Openbaar

Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding

Op 19 juni 2024 is de taalnota Fansels Frysk vastgesteld door provinciale staten van Friesland.
Naar aanleiding daarvan is een startnotitie geschreven over hoe verder.

Argumenten

1.1 In de startnotitie staan drie keuzes globaal omschreven
Aan de hand van uw vergadering van 25 februari 2025 en de actualiteit (er is de nodige beweging op dit beleidsterrein), is de startnotitie geactualiseerd. Het gaat om de volgende keuzes:

1. We voeren actief meertalig taalbeleid waarin er ruimte is voor het Stellingwerfs en het Fries, we streven naar het aansluiten in het traject Mei-inoar met gelijke en gelijkwaardige ruimte voor onze talen uitgaande van waar deze talen vanouds gesproken worden, volgens de beleidslijn:
    - Fries met een beetje Stellingwerfs boven de Tjonger.
    - Stellingwerfs met een beetje Fries beneden de Tjonger.
2. We handhaven ons huidige beleid.
3. We kiezen voor een tussenvorm: meertaligheid waar het zich aanbiedt, in een beleidsarme context en volgens de beleidslijn:
    - Fries met een beetje Stellingwerfs boven de Tjonger.
    - Stellingwerfs met een beetje Fries beneden de Tjonger.

Aan uw raad wordt voorgesteld te kiezen voor optie 1 en dat is een positieve keuze voor het beschermen en ondersteunen van beide talen op basis van gelijkheid en gelijkwaardigheid, uitgaande van daar waar de taal vanouds gesproken wordt. Het is ook een optie die de provincie bij compromis kan omarmen.

1.1 *Via een werkbaar compromis kan het verschil van mening met de provincie Friesland over ons taalbeleid opgelost worden.*
De voorliggende drie opties wijken allemaal af van hetgeen de provincie Friesland in eerste instantie van ons verwachtte ten aanzien van de uitvoering van de Wet Gebruik Friese Taal.
De provincie gaat uit van de uitvoering van de wet voor ons gehele gebied en het voeren van actief en integraal taalbeleid.
Dit wordt bevestigd in een brief van 15 juli 2025, die we onlangs van Gedeputeerde Staten van Friesland ontvingen. Deze brief is een reactie op uw brief van 28 november 2024 over het Fries op school in onze gemeente en de bezuinigingen op de Stellingwarver Schrieversronte (SSR).
De brief van de provincie laat aan duidelijkheid niets te wensen. De wettelijke verplichting van het Fries op school zal voortaan worden gehandhaafd in onze gemeente als geheel.

Over de inhoud van deze brief is een bestuurlijk overleg geweest met de provincie (1 oktober 2025).
Uiteindelijk zijn we met de Provincie tot een compromis gekomen waarin de taalgrens wordt gehandhaafd en waarin er sprake is van een actief integraal meertalig taalbeleid door de gemeente.
Hierbij gaan we altijd uit van een gelijke en gelijkwaardige positie van het Fries en het Stellingwerfs, in die zin dat er niet de nadruk ligt op het Fries waar dit vanouds niet gesproken wordt:

- Fries met een beetje Stellingwerfs boven de Tjonger.
- Stellingwerfs met een beetje Fries beneden de Tjonger.

1.2 Er is weinig tijd om een integrale taalnotitie nog voor de gemeenteraadsverkiezingen aan te bieden
We vinden het wenselijk dat de taalnotitie door deze raad wordt vastgesteld. Daarom wordt er gestreefd naar het aanbieden van een integrale taalnotitie voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026. Om de notitie taalbeleid nog voor de gemeenteraadsverkiezingen te maken en aan u aan te bieden, wordt er iemand ingehuurd. Zelf doen is op deze korte termijn niet mogelijk.

1.3 Een klankbordgroep vanuit de raad denkt op afstand mee bij het tot stand komen van taalbeleid
Het voeren van taalbeleid ligt gevoelig in onze gemeente. Met een klankbordgroep vanuit uw raad kan er door de raad meegedacht worden, hierbij uitgaande van de ambtelijke adviesfunctie en de rol en

bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders in het voorbereiden van de taalnotitie. Vooraf wordt de rol en functie van de klankbordgroep vastgelegd.

Kanttekeningen

1.1 Er blijven juridische onzekerheden bij het uitvoeren van optie 1.
Er is het nodige in wet- en regelgeving vastgelegd over met name het Fries. Verwezen wordt naar de bijlage 5 bij dit voorstel: 'Wet- en regelgeving bescherming Fries en Nedersaksisch'. Het Fries heeft een nadrukkelijk betere rechtspositie en -bescherming dan het Nedersaksisch/ Stellingwerfs.

Onzeker is hoe provincie (en rijk) omgaan met de mate van handhaving, ook na het overleg van 1 oktober 2025. In de nota Fansels Frysk maakt de provincie duidelijk dat het haar ernst is en dat ze voornemens is om zo weinig mogelijk ontheffingen te gaan verlenen en ook actief wil gaan handhaven. Het besproken compromis kan pas werken wanneer dit in de Friese regelgeving verwerkt wordt en er dus niet in die zin gehandhaafd gaat worden, maar waarin er ruimte wordt gemaakt voor ons taalbeleid.

In bijlage 4 bij dit voorstel over 'Juridische rechten en plichten', wordt duidelijk gemaakt dat provinciaal taalbeleid niet zonder meer opgelegd kan worden aan de gemeente. In de Wet Gebruik Friese Taal is artikel 3 lid 2 een artikel om in te kunnen zetten (onevenredige belasting bestuurlijk verkeer). Daarnaast is de taalnota geen algemeen verbindend voorschrift, maar een set voornemens van de provincie, die onze gemeente niet hoeft over te nemen.
Het kan betekenen dat, indien de provincie toch zou kiezen voor actief handhaven, we in een (onzeker en onontgonnen) juridisch traject kunnen terechtkomen.

1.2. Voor het onderwijs geldt aparte wetgeving
Voor het onderwijs is aparte wetgeving en daar staat onze gemeente formeel buiten. We zijn natuurlijk wel zeer betrokken. Hier is meertaligheid in taalbeleid wel van cruciaal belang. Feit is dat er wetgeving is voor het Fries op school en niet voor het Nedersaksisch/ Stellingwerfs. Het is aan het onderwijs om hierin keuzes te maken. De optie om hier geen actief taalbeleid te voeren als gemeente, kan voor het Stellingwerfs slecht uitpakken.
Het is van groot belang dat het besproken compromis ook gaat gelden voor het onderwijs. Dat betekent dat ook hier de provincie formele stappen moet zetten om het compromis te laten leven.
Hier ligt de bal niet alleen bij de gemeente, maar bij het rijk in verband met zijn inzet voor het Nedersaksisch dat nogal te wensen laat, bij de provincie, die hier actief via haar regelgeving op in moet zetten, via de scholen die in de realisatie en uitvoering een taak hebben en onze gemeente die de motor moet zijn onder deze beleidskeuze.

1.3 Er is weinig tijd om een notitie taalbeleid voor de gemeenteraadsverkiezingen te kunnen vaststellen.
Gelet op de aanleverdata voor de raadsvergadering van 3 maart 2026, moet deze klaar zijn in de eerste week van januari 2026.
Aangezien er een participatietraject gevolgd moet worden met alle interne en externe stakeholders (zoals het onderwijsveld) is dit een krap tijdspad, ook uitgaande van externe inhuur. Daarnaast is het een belangrijk onderwerp met veel consequenties voor alle betrokkenen. Dit verdient de nodige tijd en aandacht.

Financiële toelichting

Het voeren beleid meertaligheid kost geld. In 2019 is hier al ook eens aandacht aan besteed.
Een (hele) voorzichtige raming levert nu het volgende beeld op (dit is bedoeld om u een idee te geven van de eventuele lasten):

Ambtelijke inzet: 4 uur per week	€ 9.000
Gemeentelijke inzet tbv taal coördinator	€ 8.000
Taalcursussen intern Stellingwerfs en Fries	intern opleidingsbudget
Cursussen extern Stellingwerfs en Fries	€ 5.000

Zichtbaarheid binnen en buiten gemeentehuis	€ 5.500
Ontwikkelen onderwijsmethode Stellingwerfs in PO en VO	pm[1]
Vertalen stukken in Stellingwerfs of Fries 2 uur per week	€ 4.500
Subsidieregeling projecten welzijn en cultuur meertalig	€ 20.000
Totaal	€ 52.000

Financiële consequenties van een taalnota worden meegenomen bij de integrale afweging bij de Kaderbrief 2027. Voor een deel (€ 17.000) is bij de kaderbrief 2026 al structureel budget door u beschikbaar gesteld.

Bovenstaande is naast de middelen die we reeds structureel beschikbaar stellen voor het werk van de stichting Stellingwarver Schrieversronte en erfgoed educatie traject Heemkunde

SSR	€ 49.000
Heemkunde	€ 13.000

We streven ernaar om een uitgewerkte notitie taalbeleid voor de gemeenteraadsverkiezingen aan te bieden. Hiermee is in onze planning geen rekening gehouden en dit kan alleen via externe inhuur uitgevoerd worden.
Voorlopige raming van eenmalige kosten is € 50.000,- . Een deel van deze lasten valt nog in het jaar 2025. Dit wordt verwerkt in de jaarrekening. Het grootste deel valt in het jaar 2026, dat wordt verwerkt in de voorjaarsrapportage 2026.

Sustainable Development Goals (SDG's)

Het voeren van taalbeleid draagt bij aan bovenstaande doelen.

Inwonersparticipatie

Bij het ontwikkelen van taalbeleid door onze gemeente zal ook een participatietraject gevoerd worden.

Publicatie voor bekendmaking

De gemeenteraad heeft besloten om integraal meertalig taalbeleid in onze gemeente uit te werken. Er wordt gestreefd naar het vaststellen van een integrale notitie nog voor de gemeenteraadsverkiezingen. De raad heeft hiervoor incidenteel € 50.000 beschikbaar gesteld.

Vervolg

Na uw besluit wordt optie 1 uitgewerkt in een gemeentelijke notitie Taalbeleid.

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf, 13 oktober 2025

, secretaris , burgemeester.

[1] Is erg afhankelijk van de mogelijkheden van de diverse onderwijsprogramma's en de mogelijkheden van het onderwijs

Bijlagen

1. Notitie hoe verder na Fansels Frysk oktober 2025
2. Nota Fansels Frysk
3. Vertaling besluit Provinciale Staten in het Nederlands over de nota Fansels Frysk.
4. Interne notitie / bijlage juridische rechten en plichten
5. Wet- en regelgeving talen op een rij
6. Rol meertaligheidscoördinator nov 2024
7. Motie 089 subsidie- en taalbeleid provincie Friesland met betrekking tot het Stellingwerfs
8. Brief van uw raad aan GS Friesland provincie 28 november 2024
9. Brief van GS provincie Friesland aan college B&W Ooststellingwerf 15 juli 2025

Extern zaak ID (zaakcode) : 0085252242

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13 oktober 2025;

Besluit

Voorgesteld wordt:

1. Aan de hand van bijgevoegde notitie over ‘Hoe verder na de vaststelling van Fansels Frysk’ te kiezen voor het uitwerken van integraal meertalig taalbeleid in onze gemeente (optie 1).
2. Een integrale notitie taalbeleid vast te stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026.
3. Voor het maken van een integrale notitie meertalig taalbeleid nog voor de gemeenteraads-verkiezingen een incidenteel bedrag vrij te stellen van € 50.000
4. Het bedrag van € 50.000 te verwerken in de jaarrekening 2025 en de voorjaarsrapportage 2026.
5. Vanuit de raad een klankbordgroep te vormen en te betrekken bij de totstandkoming van de integrale notitie taalbeleid
6. Kennis te nemen van de minimale structurele kosten voor het uitvoeren van dit beleid van € 52.000
7. De definitieve besluitvorming over bovenstaande punten te verwerken in een notitie Taalbeleid en deze financieel mee te nemen bij de integrale afweging bij de kaderbrief 2027

Besloten in de openbare vergadering van

, griffier. , voorzitter.